

Tampella

TAMPERE.
FINLAND

KIRJASTOVERKKOSUUNNITELMA 2020-2030

19.12.2019

HYVINVOINTIPALVELUT/KULTTUURI- JA VAPAA-
AIKAPALVELUT

TAMPEREEN KAUPUNGINKIRJASTO

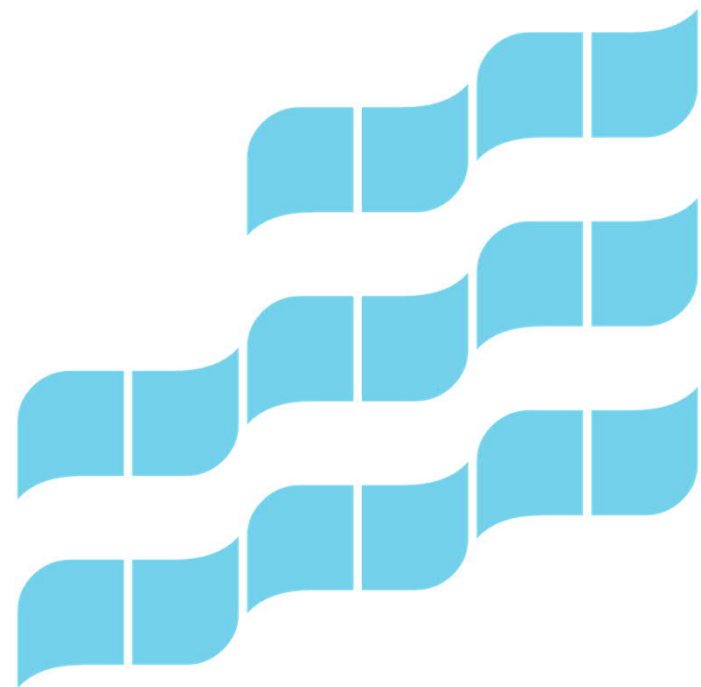

TAMPEREEN KAUPUNKI

Kirjastoverkkosuunnitelman tausta

Kaupungin palvelumallin ohjaus- ja seurantaryhmän toimeksianto

Palvelutoiminnasta nouseva tarve

Selvityksen lähtökohdat

1. Pormestariohjelma Inhimillinen ja vetovoimainen Tampere 2017-2021; kaupungin strategian visio 2030 Tampere – Sinulle paras
2. Väestösuunnite 2018-33; Hyvinvointi-indeksi 1995-2015; Kaavoitusohjelma 2019-23; Kouluterveyskysely 2017; Hyvinvointikertomus 2018; Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma; Liikunnan ja kulttuurin TEA-viisarit; Kulttuurin aluetietoperusta 2017-25; Kotouttamisohjelma 2014-25
3. IFLA Global Vision – maailmanlaajuiset kirjastojen kehitystrendit; A Library Manifesto for Europe 2019; Yleisten kirjastojen suunta 2016-20; Future Today Institute Tech Trends 2019; KT Kuntatyönantajat: Työn murros 2019
4. Kirjastolaki, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Laki yleisistä kirjastoista

6 § Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Suunnittelua ohjaavat periaatteet

Palvelujen hyvä
saavutettavuus ja
jalkautuvat palvelut

Muuttuva väestö ja
palvelutarpeessa
tapahtuvat muutokset

Alueellinen
tasavertaisuus

Kustannustehokas
palveluverkko

Kirjastoverkko Suomessa 2000-2030

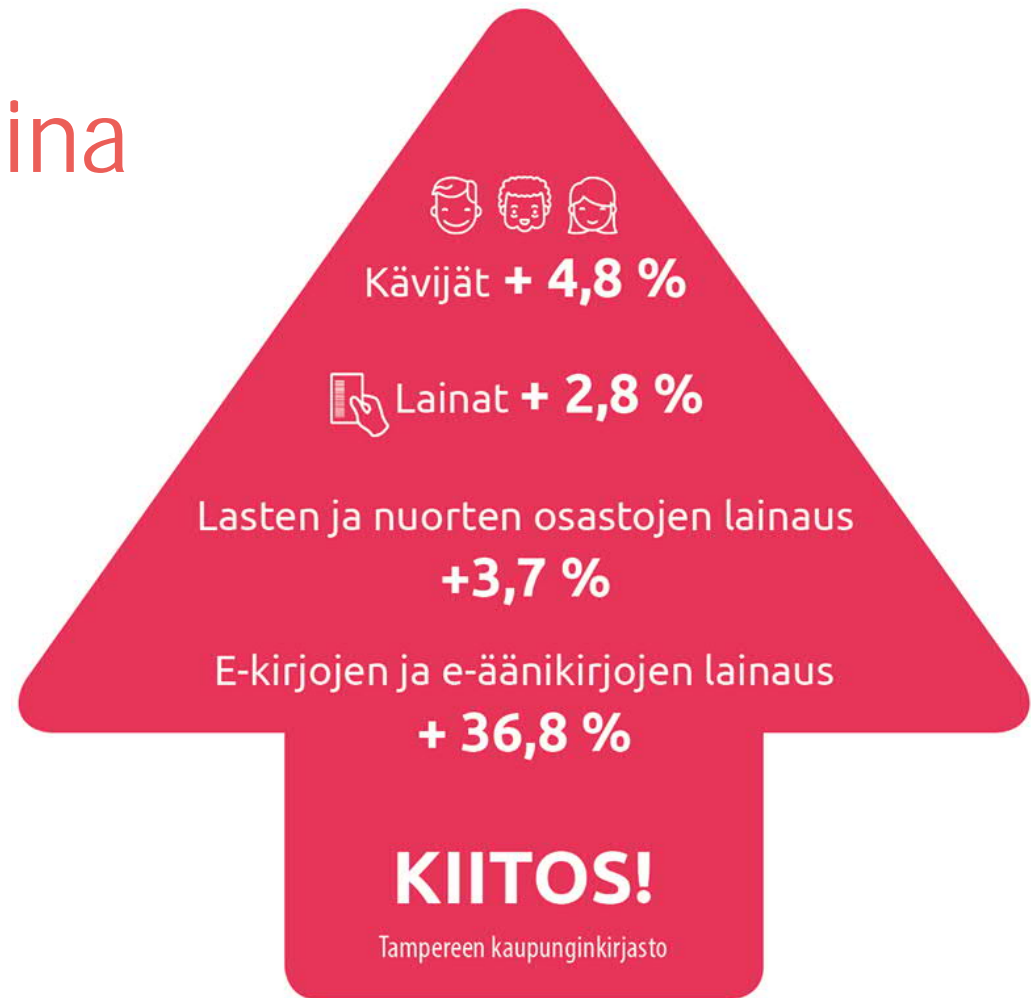
2000-2018	2019-2030
Suomen kirjastoverkkoa supistettu; yhä varsin laaja. 2018 kirjastoja yhteensä 737, kirjastoautoja 135.	Saatavuuden turvaaminen, sijoittaminen muiden palvelujen yhteyteen, sujuvuus, monipuolisuus, tilojen ja kokoelmien kehittäminen vastaamaan tarpeita.
Monipuoliset verkkopalvelut. Kirjoja 29 milj., muuta 4 milj. Etenkin kirjojen määrä vähentynyt.	E-kirjojen ja e-lehtien käyttö kasvaa. Digipalvelut monipuolistuvat, fyysiset kokoelmat pienenevät.
Kirjastojen käyttö ollut 2000-luvun laskusuunnassa. Viime vuosina lasku tasaantunut. 2,0 milj. suomalaista lainasi kirjastosta jotain 2018. Asukasta kohti käyntejä 9, lainoja 15.	Tamperelaiset käyttävät kirjastoa enemmän kuin suomalaiset keskimäärin: 12 käyntiä ja 21 lainaa vuodessa, lainaajia 41 % väestöstä 2018. Lainaus ja lainaajien määrä on lähtenyt nousuun.
Fyysisiä kirjastokäyntejä 2018 Suomessa 50 milj., verkkokäyntejä 38 milj. Fyysisten käyntien määrän lasku pysähtynyt. Verkkokäyntien määrä kasvoi 3 % edellisvuodesta.	Fyysisten käyntien määrä ja verkkopalvelujen käyttö kasvavat tällä hetkellä. Verkkokirjaston käytöstä yli puolet mobiilikäyttöä.

Tampereen kirjasto lukuina

Palvelujen parempi
saavutettavuus nostaa
kävijämääriä ja
käyttäjämääriä

Satsaukset lasten- ja
nuortenkirjastopalveluihin
tuottavat tulosta

Elektronisten kirjojen lainaus
ja käyttö on kasvussa

2,7 milj.
kirjastokäyntiä

1,1 milj.
verkkokäyntiä

51 000
aukiolotuntia

181
työntekijää

1,1 milj.
teosta

811 000 kirjaa

104 000 äänitettä

45 000 DVD:tä

1 800 e-kirjaa

1 788 lehteä

64 300
uutta hankintaa

1

pääkirjasto

14

lähikirjastoa

2

kirjastoautoa

TAMPERE

KIRJASTO

Tamperelainen kävi kirjastossa
keskimäärin

12 kertaa ja lainasi **21** teosta

837A1234567

Tampereen kaupunginkirjasto

4,8 milj.

lainaa

94 000

lainaajaa

11 000

lasta sai
monilukutaidon
opetusta ja
lukuvinkkausta

1 600

aikuista kävi
medialukutaidon
kurssilla

Kirjasto järjesti

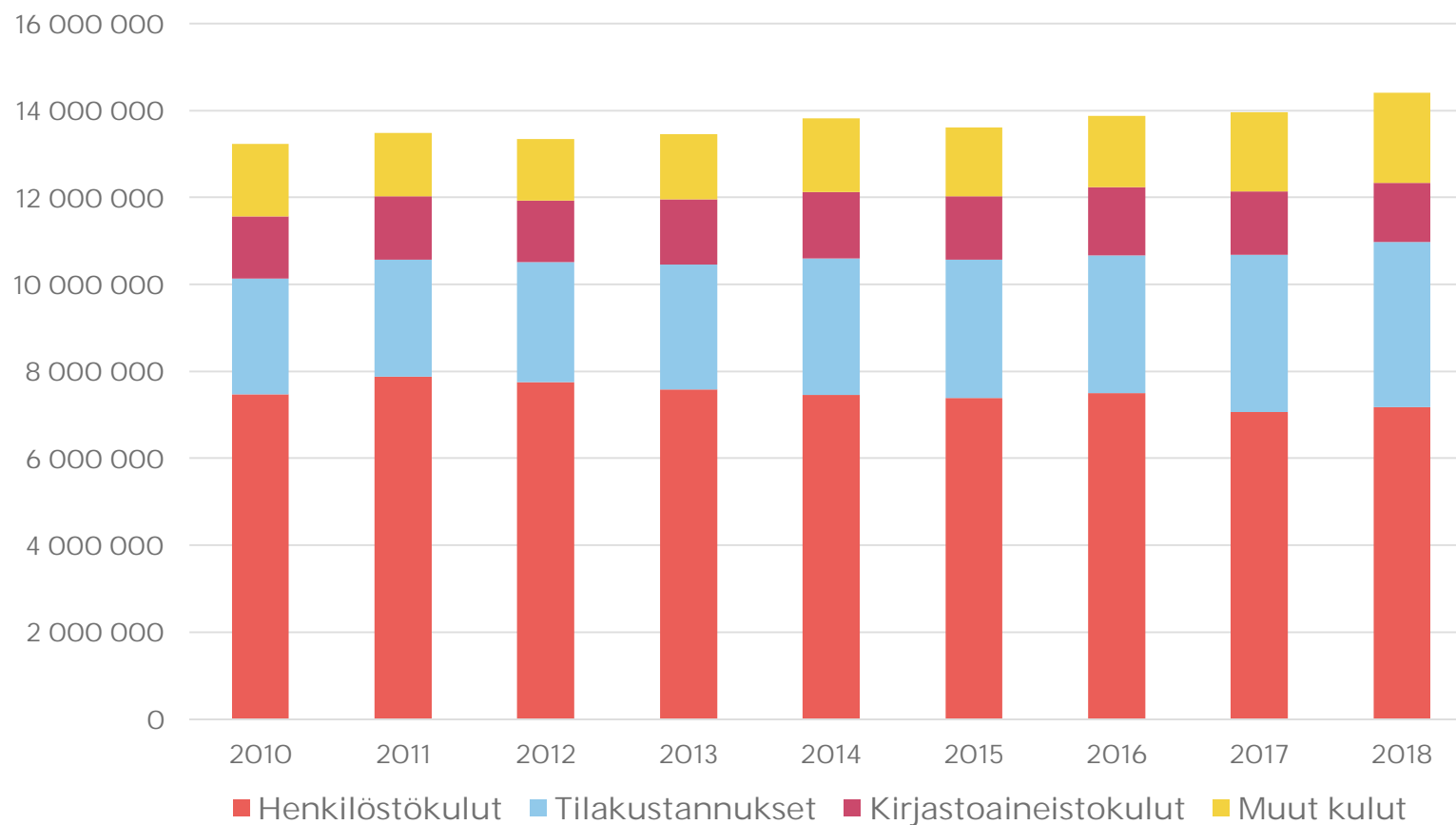
614

tapahtumaa,
joihin osallistui

21 000

kävijää

Kustannusten kehitys 2010–2018

Vertailu kuusikkokaupunkeihin

ESPOO, HELSINKI, OULU, TAMPERE, TURKU, VANTAA

Tampere kärjessä

- lainaus asukasta kohti
- lastenkirjalainaus lasta kohti
- kirjastoautojen lainaus
- toiminnan taloudellisuus
- e-kirjakokoelman kierto

Tampere toisena

- lainaajia asukasta kohti
- aineiston kierto
- fyysisiä käyntejä asukasta kohti
- kirjastotilan määrä
- kokoelmien määrä

Kirjaston muutoksen suuntia 2020-luvulla

ESTEETÖN, SUJUVA, OMATOIMINEN KÄYTTÖ

Saavutettavuus
Yhteissijainti muiden palvelujen kanssa
Palvelut kuntalaisen kulkureiteille

Omatoimikirjastot
Itsepalvelukäyttö
24/7 -aukiolo

Pop-up –kirjastot
Väliaikaiset ja liikkuvat kirjastotilat
Muunneltavat kirjastoautot

Kirjastopalvelut julkisessa liikenteessä ja asemilla

Kotipalvelu
Kotiinkuljetukset

DIGITAALISUUS

Asiakaspalvelu digikanavissa
Automaatio, robotiikka, tekoäly
Logistiikka
Ohjelmistorobotit

E-kirjat, e-äänikirjat
Etäkäyttö
Käyttö yhdellä kirjautumisella
Suoratoistopalvelut

Älylaitteet
Sähköinen kirjastokortti
Kirjastosovellukset
Mobiilimaksaminen

Makerspace-tilat, studiot
E-urheilu
Ohjelmointi, suunnittelu, virtuaali- ja lisätty todellisuus

LUKEMISKULTTUURI JA MONILUKUTAITO

Lukuneuvojat, lukuvalmennus
Vertaissuosittelu

YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN

Moniammatillisuus
Kulttuurinen moninaisuus
Kohdennetut palvelut eri ryhmille

ELINIKÄINEN OPPIMINEN JA HYVINVOINTI

TOIMIVA KANSALAISSYHTEISKUNTA

Digiopastus
Vapaa sivistystyö
Tapahtumat
Keskustelutilaisuudet
Avoin kansalaisvuorovaikutus
Työpajat, kerhot
Monilukutaito
Kansalais- ja työelämätaidot
Terveystiedon edistäminen
Tiede ja teknologia
Kädentaidot

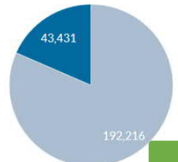
Väestösunnite 2018-33

Alueen väestö suhteessa muuhun kaupunkiin

Lähde: Venni väestöennustemalli

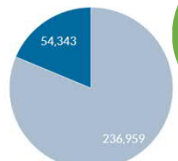
Läntinen alue

43 431

+ 11 000 as

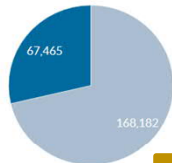
54 343

+ 0,0
%-yks.

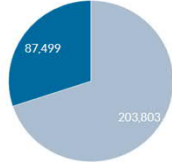
Keskustan alue

67 465

+ 20 000 as

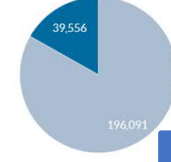
87 499

+ 1,1
%-yks.

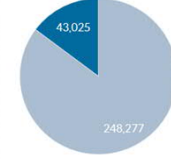
Koillinen alue

39 556

+ 3 500 as

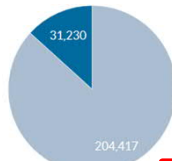
43 025

- 2,2
%-yks.

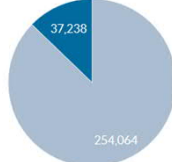
Eteläinen alue

31 230

+ 6 000 as

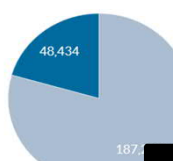
37 238

- 0,7
%-yks.

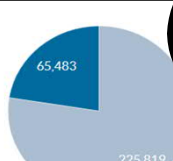
Kaakkoinen alue

48 434

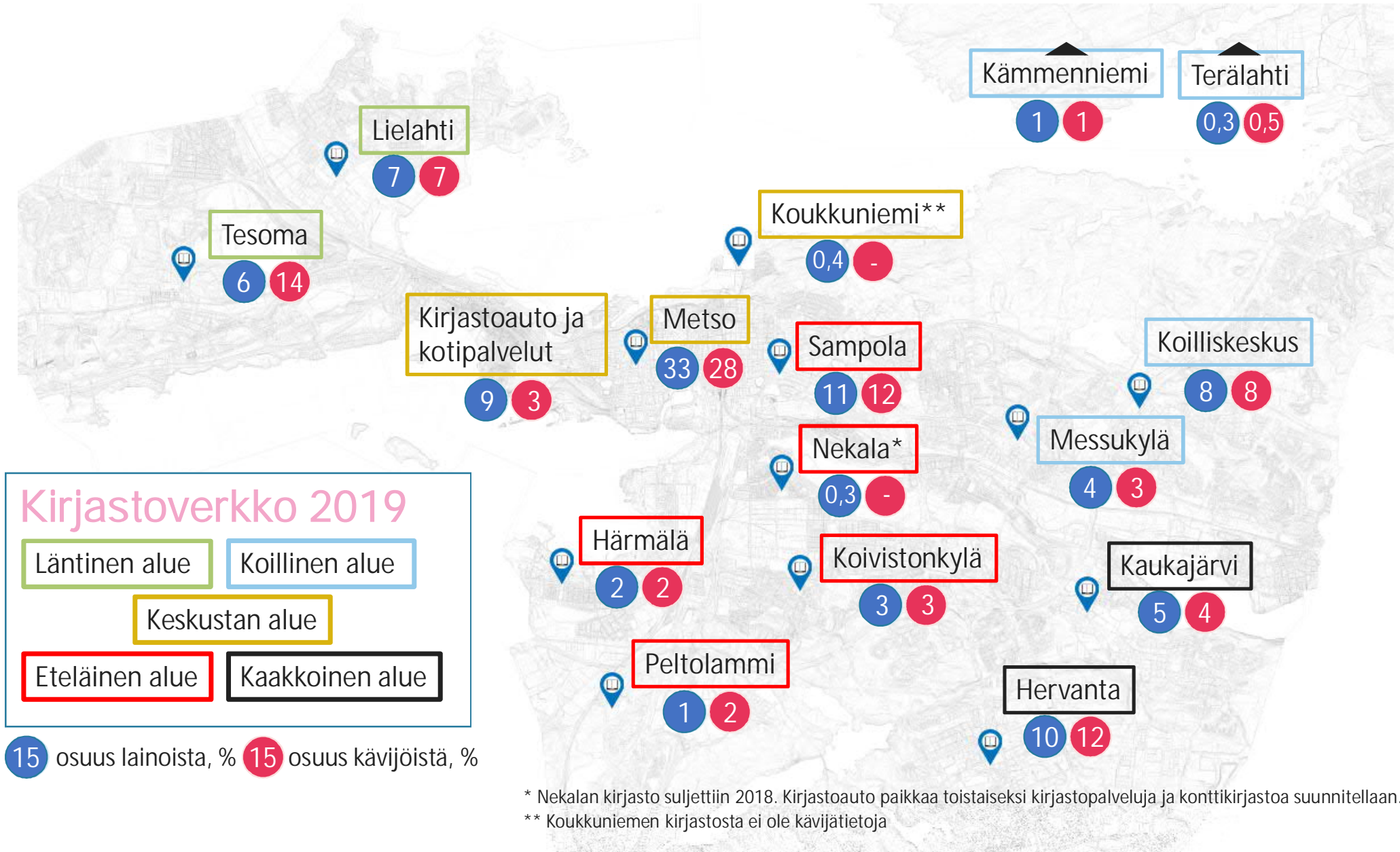

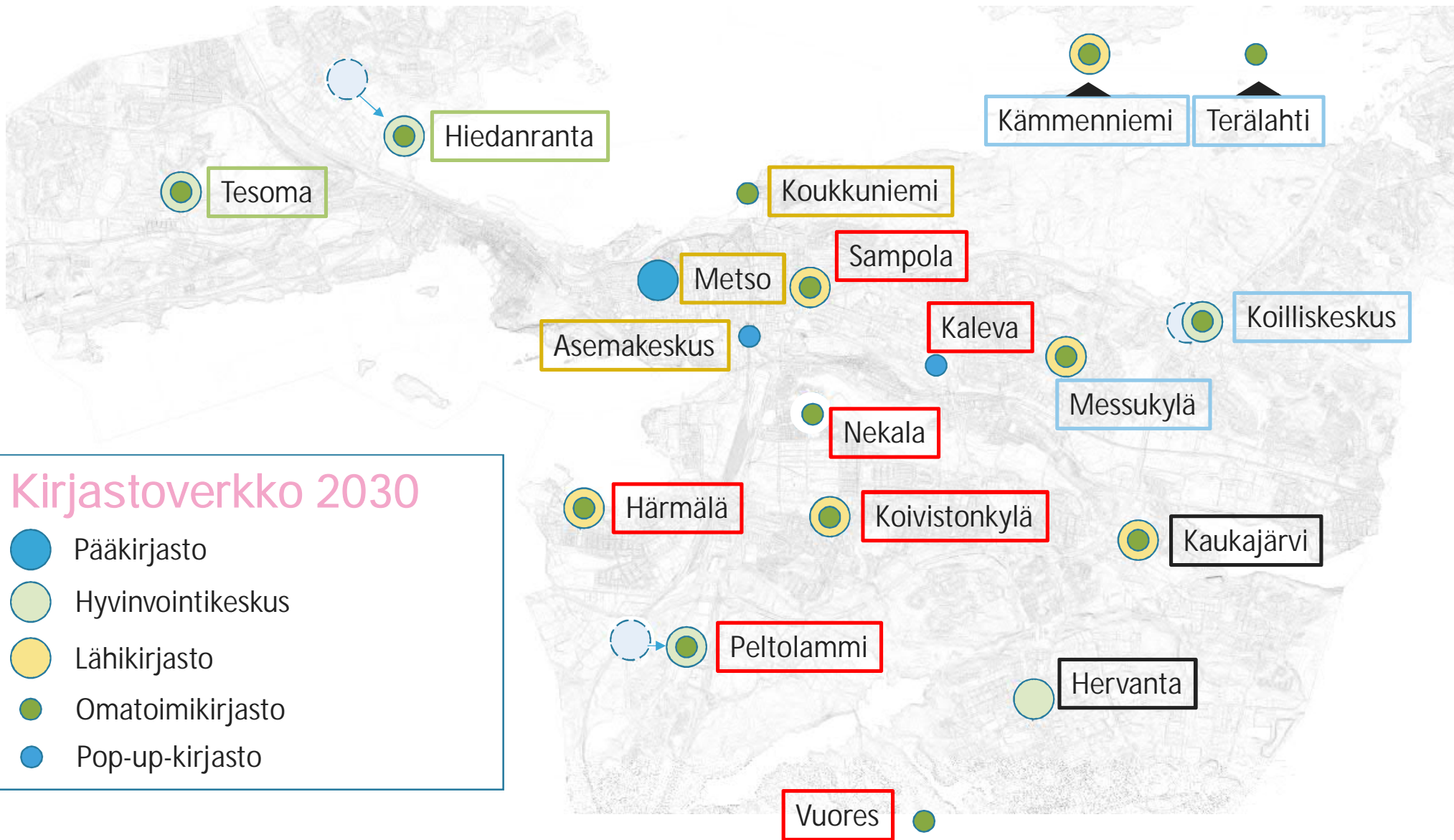
+ 17 000 as

65 483

+ 1,8
%-yks.

Kirjastoverkko 2030

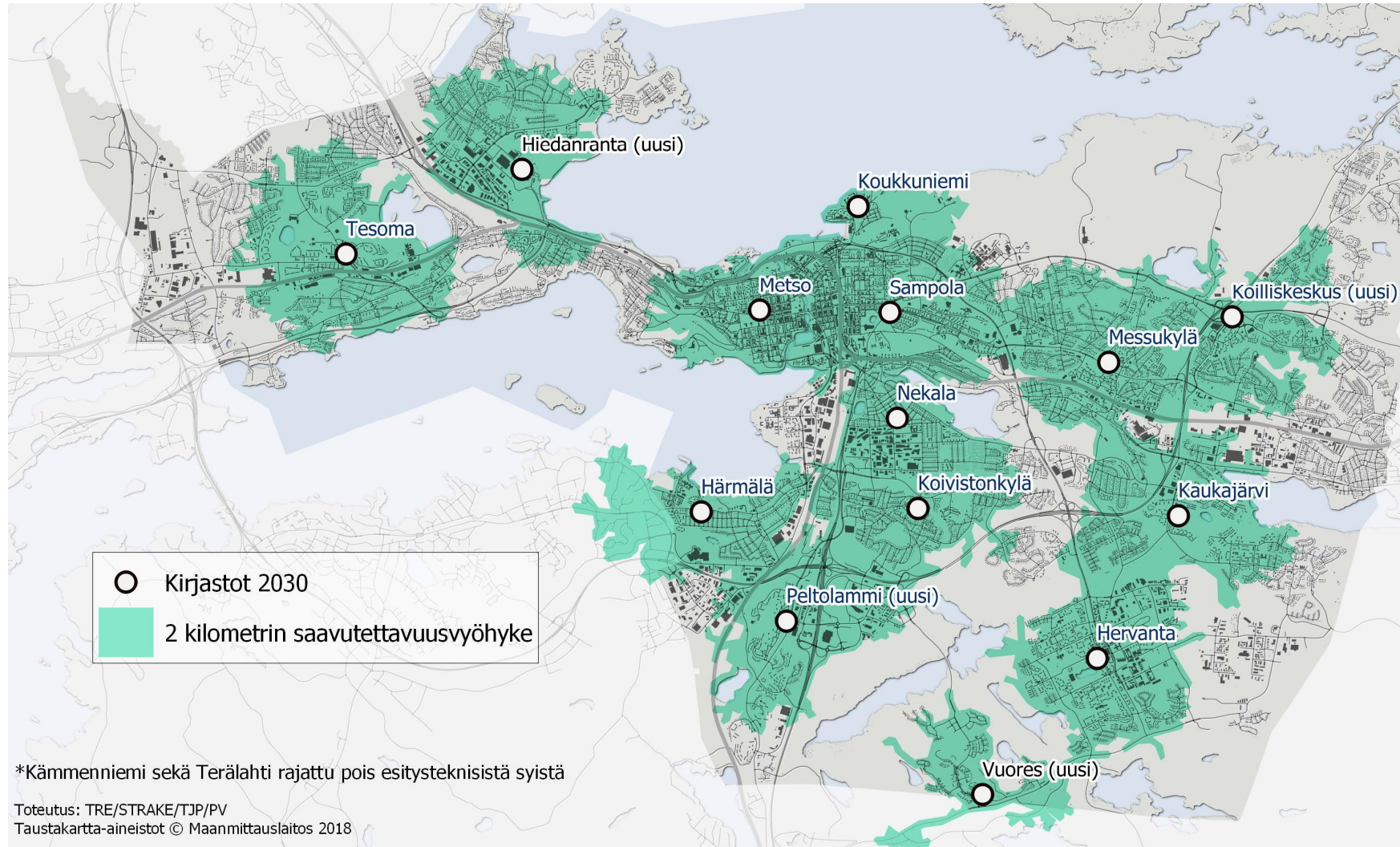
- Pääkirjasto
- Hyvinvointikeskus
- Lähikirjasto
- Omatoimikirjasto
- Pop-up-kirjasto

Saavutettavuus paranee

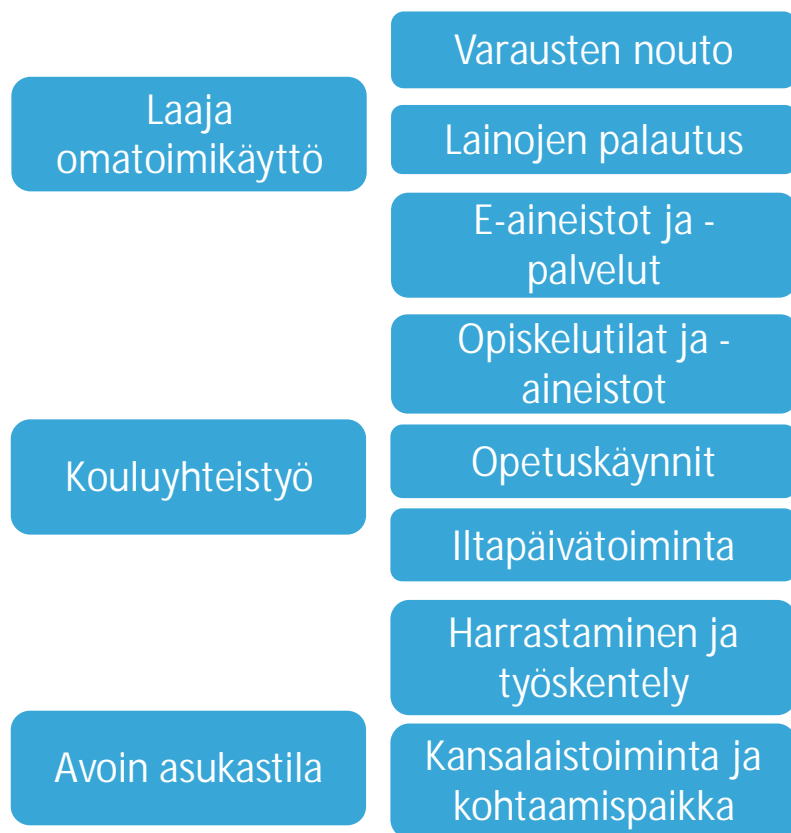
2019
74 %

2030
78 %

Kirjastoverkko +
kirjastoautoverkko
2030
96,5 %

Lähikirjastot keskeisenä palveluna

Kustannus-
tehokas
yhteis-
kokoelma

Lähi-
kirjastojen
lainaus 2019
+3,6 %

Alueellinen
kattavuus
2030
78 %*

Lähi-
kirjastojen
kävijät 2019
+12,6 %

Kirjastoverkkoa koskevat esitykset

KESKUSTA	Asemakeskuskirjasto, Kalevaan pop-up-kirjasto
ETELÄ	Peltolammin hyvinvointikeskukseen kirjasto, Nekalaan konttikirjasto, Vuoreksen kombikirjasto
LÄNSI	Lielahden kirjaston siirtyminen Hiedanrantaan
KOILLINEN	Koilliskeskuksen kirjaston siirtyminen
KAAKKO	Kaukajärven kirjasto koulun yhteyteen, Hervannan verkostomainen hyvinvointikeskus
KAIKKI ALUEET	Ratikkakirjasto, Uusi kirjastoauto

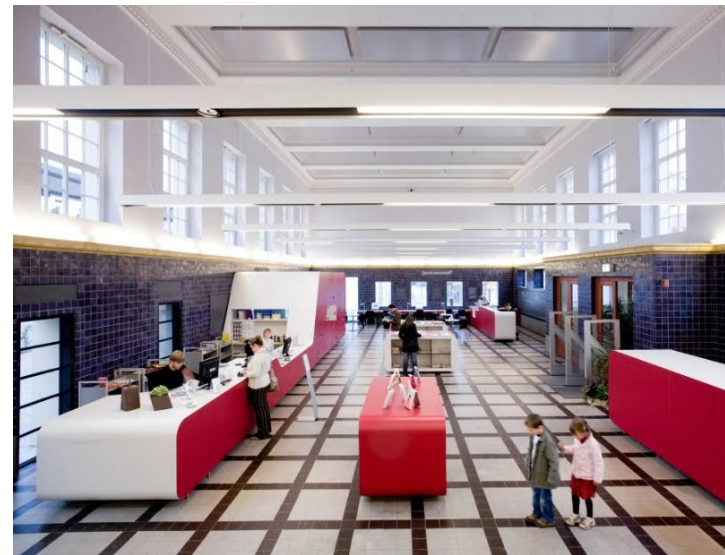
Asemakeskuskirjasto

Pysyvä kioskimainen toimipiste tai
liikkuva, virtuaalinen, tilapäinen kirjasto

Elektronisia palveluja

Pieni valikoitu kokoelma

Varausten nouto, lainojen palautus

Kalevan pop-up-kirjasto

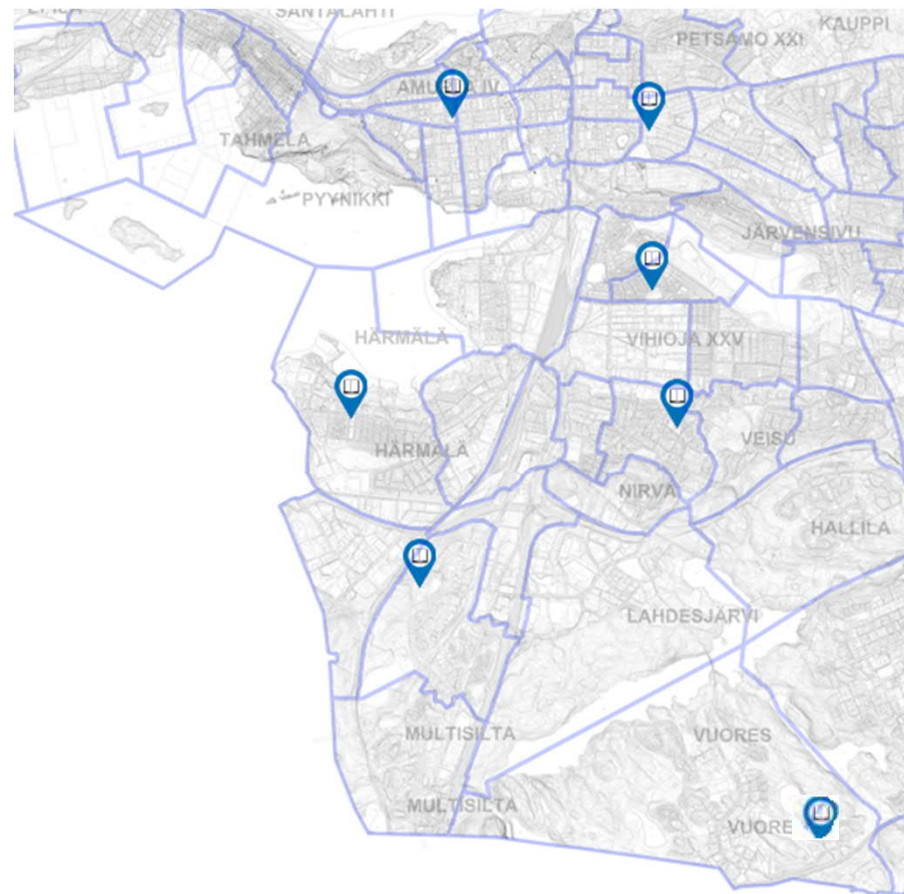
Muiden palvelujen
yhteydessä sijaitseva
väliaikainen
kirjastopalvelupiste

Elektronisia palveluja
Pieni valikoitu kokoelma
Varausten nouto
Lainojen palautus

ETELÄ: esitykset palveluverkkomuutoksista

Peltolammin
hyvinvointikeskus:
päiväkoti, koulu, kirjasto,
neuvola, nuorisopalvelut,
ikäihmisten päivätoimintaa
Nekalaan konttikirjasto
Vuorekseen kombikirjasto

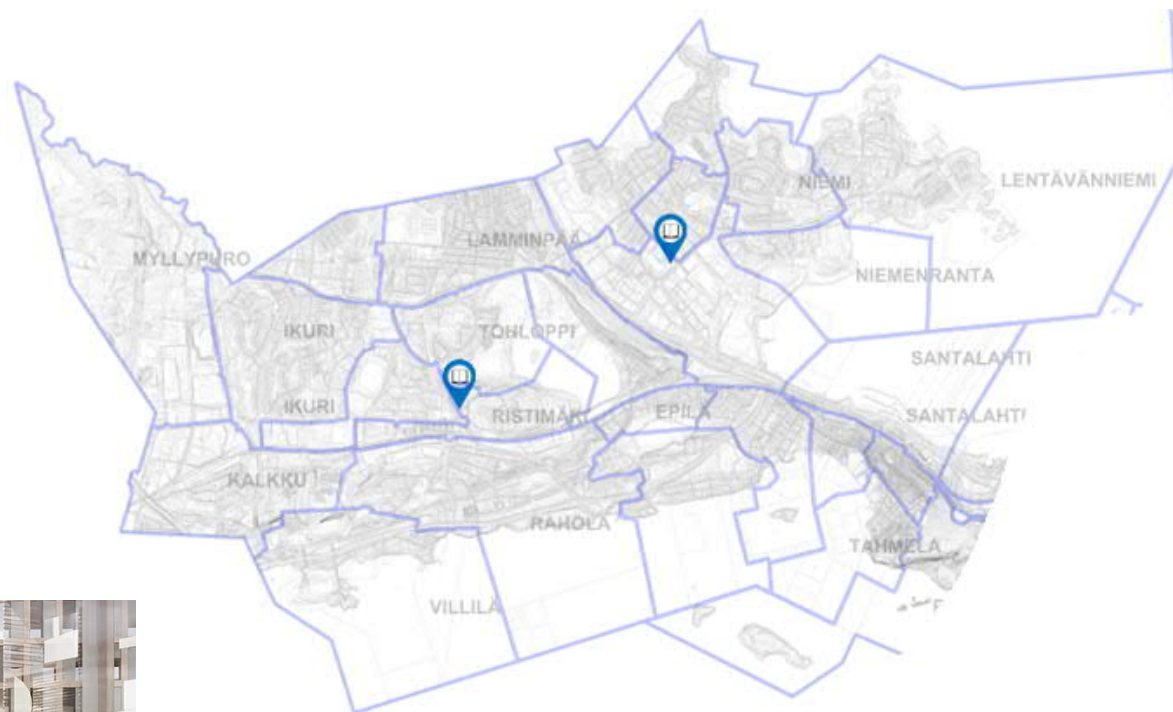

LÄNSI: esitykset palveluverkkomuutoksista

Hiedanrantaan uusi
yhtenäiskoulu ja päiväkoti

Asukasmäärä kasvaa
huomattavasti 2025-

Lielahden kirjasto siirtyy
Hiedanrantaan 2030-luvulla

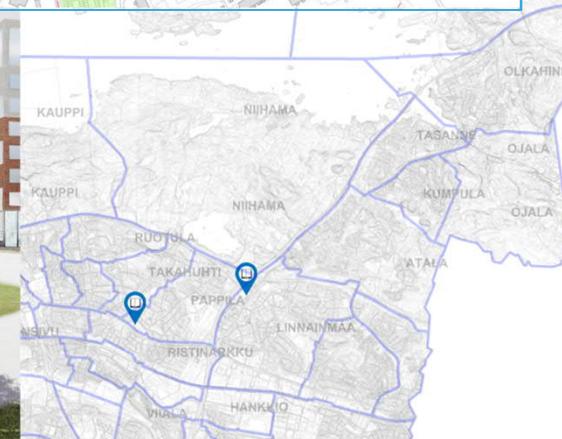

KOILLINEN: esitykset palveluverkkomuutoksista

Väestö kasvaa ja tihentyy

Kirjastopalvelut
laajempiin,
tarkoituksenmukaisempiin
tiloihin

Koilliskeskuksen kirjasto
siirtyy tai jakautuu
erilliseen nuorten ja
aikuisten kirjastoon

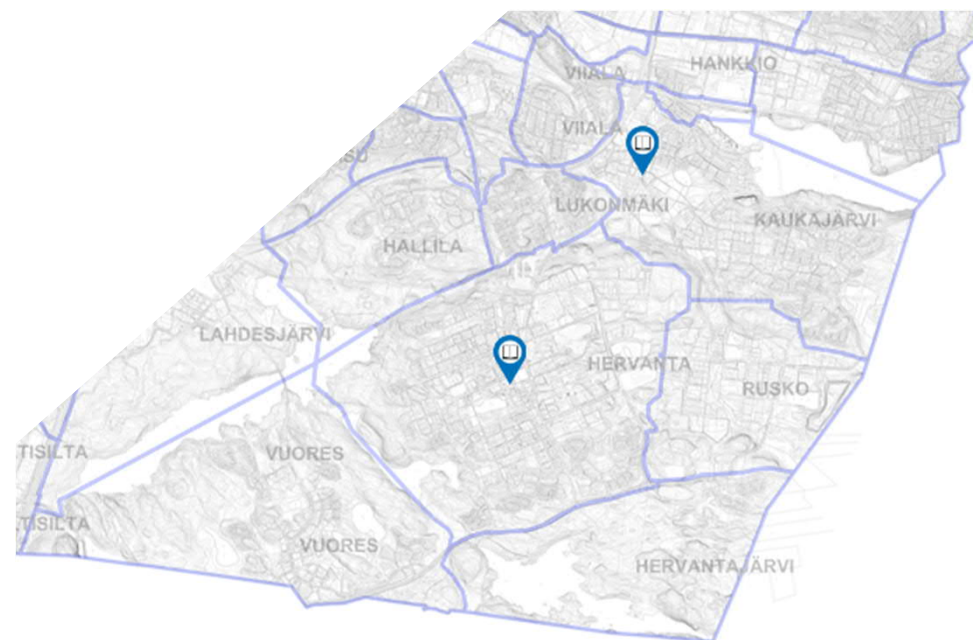

KAAKKO: esitykset palveluverkkomuutoksista

Kaukajärven koulua
laajennetaan tulevan
perusparannuksen yhteydessä

Kaukajärven kirjasto koulun
yhteyteen

Hervannan verkostomainen
hyvinvointikeskus TRIO:
kirjastotilat remontoidaan

Uusi kirjastoauto

Sisältä täysin muunneltava

Rooli pienten lasten palveluna korostuu

Muunneltavuus laajentaa ja monipuolistaa palvelua

Kouluilla, päiväkodeilla, asuinalueilla, hoivakodeissa, tapahtumissa, kaupunkitilassa

Digiopastusta, kulttuuria, oppitunteja

Ratikkakirjasto

E-kirjoja, äänikirjoja, e-lehtiä,
musiikkia, elokuvia ja sarjoja

Kirjastopalvelujen vinkkaus ja
opastus läsnä tai videoyhteyden ja
chatin välityksellä

Tietoa tulevista tapahtumista, luku-
ja katselusuosituksia ja
kuntalaistietoa

Näyttöruuduilla uutuuudet,
lainatuimmat ja varatuimmat
teokset sekä tulevat tapahtumat

Kustannusarviot

	KIINTEISTÖ	HENKILÖSTÖ	ICT, TIETOLIIKENNE, PUHTAANAPITO	MUUT	YHTEENSÄ
PELTOLAMMI UUSI	320 000	250 000	70 000	40 000	680 000
PELTOLAMMI 2018	24 300	36 700	11 700	1300	74 000
* HIEDANRANTA	320 000	300 000	30 000	40 000	690 000
KALEVA POP-UP	8 000		5 000		13 000 -
ASEMAKESKUS POP-UP	8 000		5 000		13 000 -
RATIKKAKIRJASTO					

Ei sisällä aineistokustannuksia per toimipiste, Tampereen kaupunginkirjastossa on yhteiskokoelma

ICT-kustannukset sis. automaatit ja tietokoneet

Peltolammi 2018 laskettu nykyisen koululla olevan kirjastotilan mukaan

* Nykyisen Lielahden kirjaston kustannukset samaa luokkaa, joten ei lisäkustannuksia.

TOIMINNALLISET ESITYKSET

Monikanavaiset palvelut

Kirjasto digitaalisissa kanavissa

Omatoimikäytön ja itsepalvelun kasvu

Kotipalvelun laajeneminen, kotiinkuljetus

Suosittelupalvelut

Monikanavaiset palvelut

Kirjasto digitaalisissa kanavissa

Kirjastosovellus

Chat-botti ja ihminen palvelevat asiakasta

E-aineistoja enemmän kuin nykyään

Digipalvelut ja e-aineistot ovat jokaisen kuntalaisen – tai suomalaisen – saavutettavissa kaikkialla

E-kirjat eivät tule jatkossakaan korvaamaan painettuja kirjoja vaan täydentävät

Omatoimikäytön ja itsepalvelun kasvu

Tulevaisuudessa useimmat kirjaston toimipisteet omatoimikäytöllä

Asiointi opastus- tai tietopalvelurobotin kanssa

Aineiston voi paikantaa älylaitteen tai vuorovaikutteisten opasteiden avulla

Kotipalvelu, kotiinkuljetus

Kotipalveluasiakkuus yleistyy

Kirjat asiakkaan kotiin tai pakettiautomaattiin

Digitalisaatio vähentää aineiston kuljetuksia

Suosittelupalvelut

Yksilöllinen kokoelman, palvelujen ja tapahtumien suosittelu ja opastus

Läpinäkyvyys: asiakas räätälöi itse palvelun

Ajankohtaiset tekoälyavusteiset suositukset

Tulevaisuuden kirjasto 2030

Kuntalaiskysely kirjastoverkkoselvityksestä

Avoin kuntalaiskysely
verkossa ja
paperilomakkeilla
31.5.-21.6.2019
Vastauksia saatiin 180

Kuntalaiset saivat
kyselyssä visioida
tulevaisuuden
kirjastopalveluja ja antaa
oman mielipiteensä niistä

Halutuimmat tulevaisuuden palvelut

1. Asemakeskuskirjasto
2. E-lehtien etäkäyttö kotona
3. Suosittelupalvelu tai –sovellus
Pop-up-kirjasto kaupunkitilassa
5. Elokuvien suoratoistopalvelu
6. Kirjojen kotiinkuljetus
TV-sarjojen suoratoistopalvelu
Ratikkakirjasto
9. Kuntalaisneuvonta
10. Hyvinvointiteknologia
11. Lainattavat polkupyörät,
potkulaudat jne.
12. Aikuisten teatteriesitykset
13. Asiakaspalvelurobotti
14. E-urheilu kirjastossa
15. Asiakaspalvelu kuvapuheluna
kotiin

TAMPERE.

FINLAND

KIITOS!

TAMPEREEN KAUPUNKI